

PRACOVNÍ NESCHOPNOST PRO NEMOC A ÚRAZ V ROCE 2012

Obsahem publikace jsou výsledky zpracování údajů „Statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz“ zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ), které Český statistický úřad (ČSÚ) zajišťuje počínaje rokem 2012. Data jsou zjišťována a publikována vždy za 1. pololetí a v kumulaci za celý rok.

„Statistika dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz“ byla až do roku 2011 zajišťována a sledována Statistickým zjišťováním v oblasti pracovní neschopnosti a úrazovosti, státním statistickým výkazem „Nem Úr 1-02“, jehož výsledky byly doplněné údaji z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení.

V důsledku snižování administrativní náročnosti a zátěže zpravodajských jednotek, již státní statistický výkaz o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz „Nem Úr 1-02“ nebyl pro rok 2012 zařazen do Programu statistických zjišťování a byla ukončena jeho působnost.

Srovnatelnost časových řad a údajů sledovaných Statistickým zjišťováním pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz „Nem Úr 1-02“ končí rokem 2011.

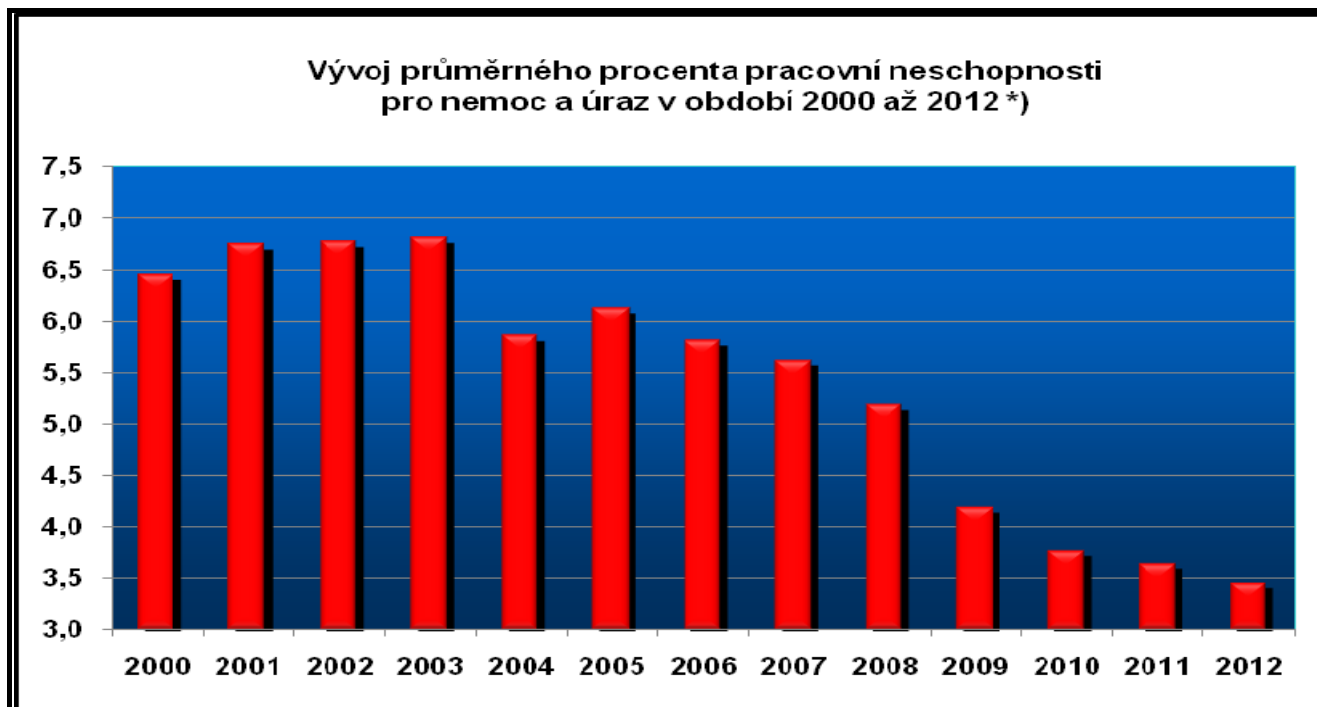
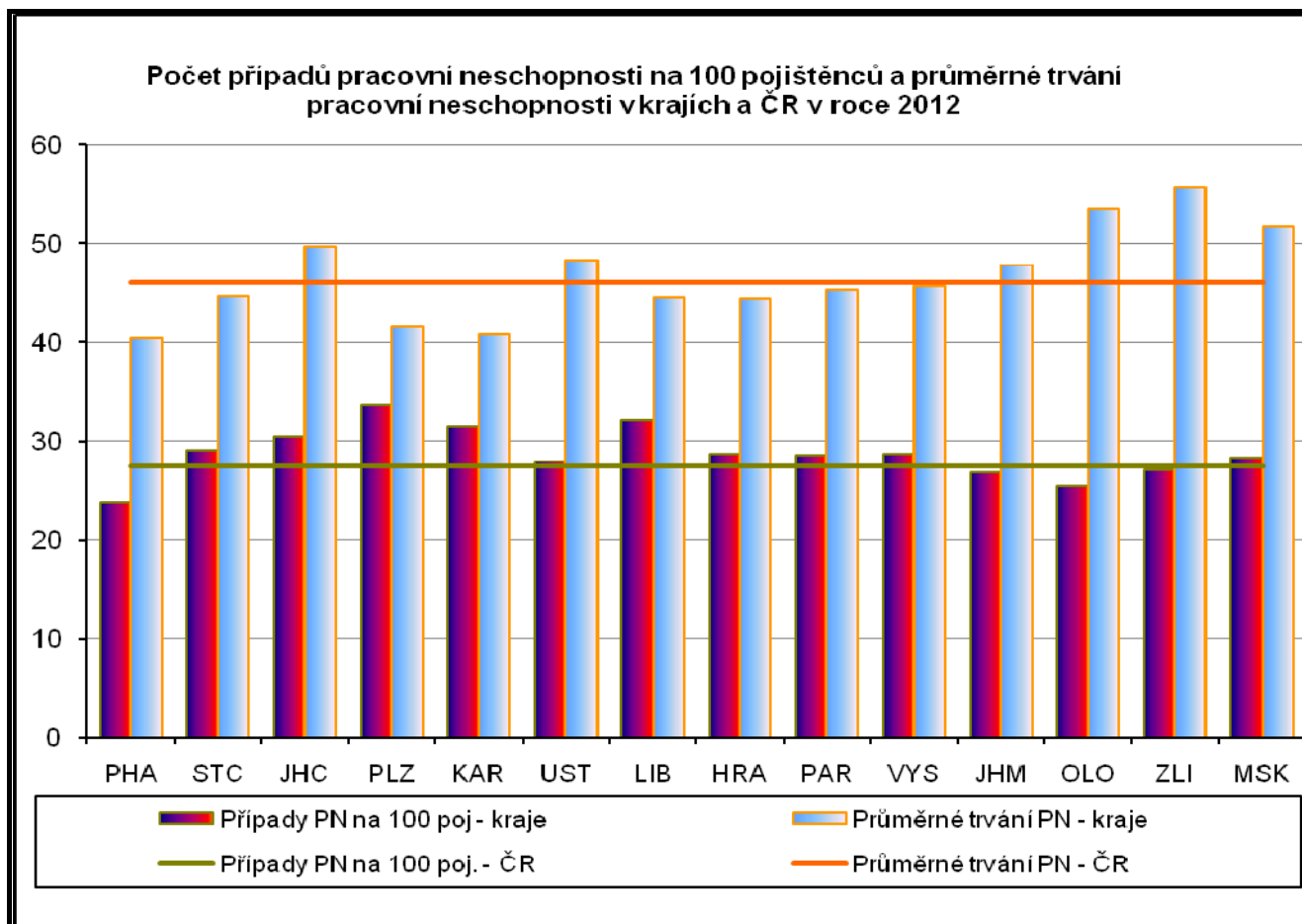
Od roku 2012 jsou údaje „Statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz“ získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ).

Metodické informace týkající se údajů „Statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz za rok 2012“ zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ), jsou uvedeny v textu „Metodické poznámky“.

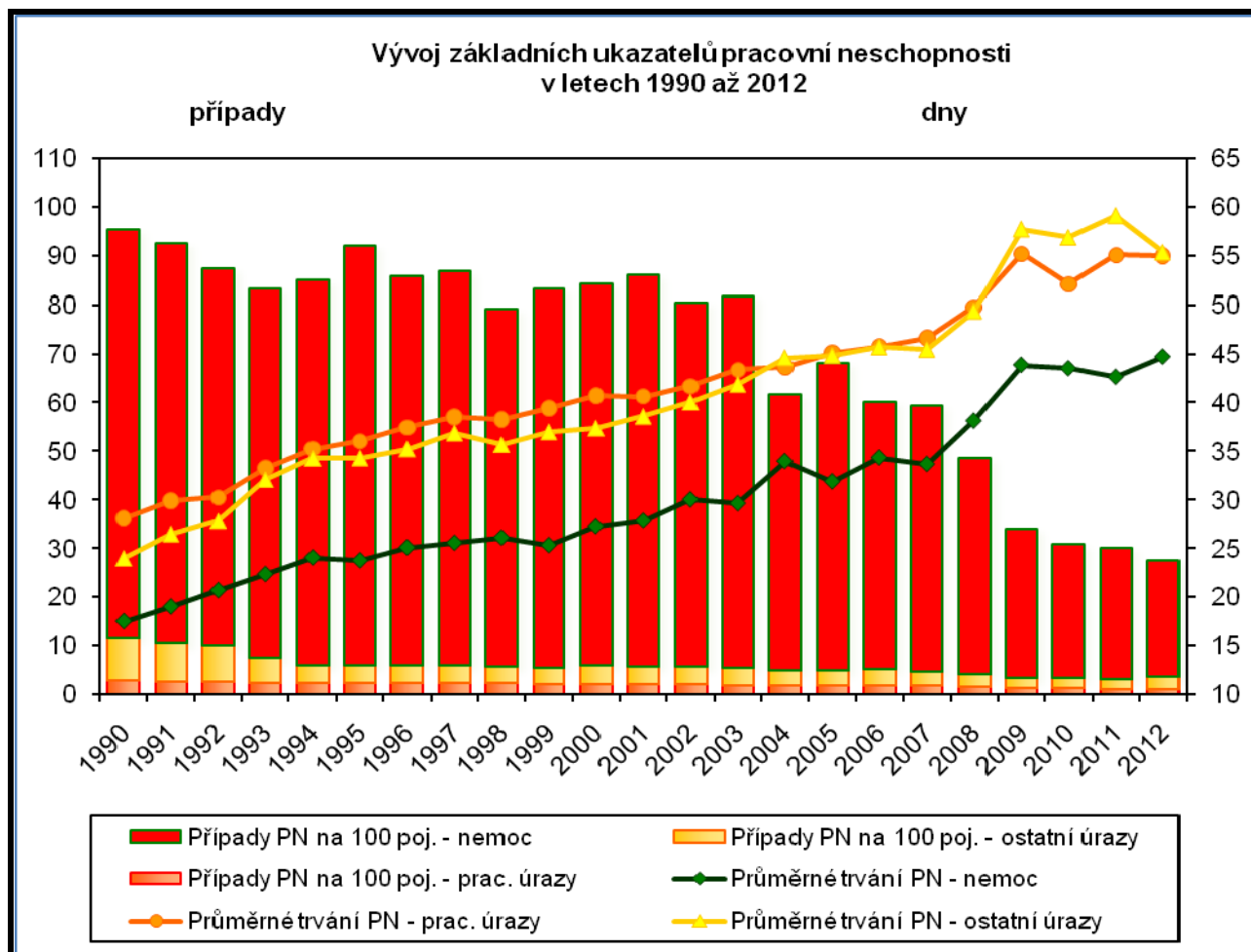
Vývoj dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz v České republice v roce 2012 pokračuje v porovnání s předchozími roky v trendu klesající tendence hodnot ukazatelů, významně ovlivněných změnami v příslušných zákonech, kterými se řídí nemocenské pojištění.

V přehledové tabulce a grafu níže, uvádíme základní ukazatele statistiky „Dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz v krajích ČR za rok 2012“ zpracované z dat administrativního zdroje Informačního systému ČSSZ:

	Průměrný počet nemocensky pojištěných	Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti	Počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti	Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců	Průměrné procento pracovní neschopnosti	Počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti na 1 nově hlášený případ	Průměrný denní stav práce neschopných
Hl. m. Praha	1 122 256	266 781	10 774 508	23,77	2,623	40,39	29 439
Středočeský kraj	409 951	118 988	5 317 848	29,02	3,544	44,69	14 527
Jihočeský kraj	228 714	69 508	3 451 551	30,39	4,123	49,66	9 430
Plzeňský kraj	219 151	73 769	3 069 762	33,66	3,827	41,61	8 389
Karlovarský kraj	90 517	28 409	1 159 055	31,39	3,499	40,80	3 167
Ústecký kraj	293 213	81 986	3 955 963	27,96	3,686	48,25	10 808
Liberecký kraj	148 358	47 620	2 123 494	32,10	3,911	44,59	5 801
Královéhradecký kraj	199 387	57 148	2 539 791	28,66	3,480	44,44	6 940
Pardubický kraj	192 610	54 914	2 490 344	28,51	3,533	45,35	6 805
Kraj Vysočina	178 868	51 272	2 340 006	28,66	3,574	45,64	6 394
Jihomoravský kraj	489 633	131 044	6 261 581	26,76	3,494	47,78	17 109
Olomoucký kraj	211 251	53 634	2 870 273	25,39	3,712	53,52	7 843
Zlínský kraj	217 353	58 711	3 268 012	27,01	4,108	55,66	8 929
Moravskoslezský kraj	470 627	133 085	6 870 676	28,28	3,989	51,63	18 772
ČR celkem	4 471 889	1 226 869	56 492 864	27,44	3,452	46,05	154 353

Průměrné procento pracovní neschopnosti udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Hodnota průměrného procenta pracovní neschopnosti se na počátku devadesátých let pohybovala okolo 5, následně se do roku 2003 postupně zvyšovala, až dosáhla svého maxima 6,814. Od roku 2005 se projevila klesající tendence v hodnotách průměrného procenta pracovní neschopnosti, která byla silně umocněna legislativními změnami v roce 2009, kdy výše průměrného procenta pracovní neschopnosti dosáhla historicky nejnižší úrovně od počátku šedesátých let 4,184, v roce 2010 se jeho úroveň ještě více snížila na hodnotu 3,763. Průměrné procento pracovní neschopnosti v roce 2011 dosáhlo hodnoty 3,638. **V roce 2012 pokračuje trend poklesu hodnoty průměrného procenta pracovní neschopnosti, hodnota činí 3,452.**

*) Srovnatelnost časových řad a údajů sledovaných Statistickým zjišťováním pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz státním statistickým výkazem „Nem Úr 1- 02“ končí rokem 2011. Od roku 2012 jsou údaje „Statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz“ získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) (viz metodické poznámky).

Obecné informace

Od 1. ledna 2009 je nemocenské pojištění upraveno zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Pojistné na nemocenské pojištění je upraveno zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Od 1. 1. 2011 došlo v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 347/2010 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí, k zásadním změnám v právní úpravě dotýkající se náhrady mzdy v prvním období dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény, nemocenského a byla také zrušena výhodná úprava pro OSVČ. Od 1. 1. 2012 je zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, novelizován zákonem č. 365/2011 Sb. Touto novelou se rozšiřuje okruh nemocensky pojištěných osob o zaměstnance činné na základě dohody o provedení práce.

Do vývoje dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz v České republice v roce 2012 se výrazně promítly právní úpravy nemocenského pojištění platné 1. 1. 2011 a od 1. 1. 2012:

Přehled zásadních legislativních změn v systému nemocenského pojištění od roku 2011:

➤ **Výše nemocenského (procentní sazby)**

V souvislosti s úspornými opatřeními bylo zrušeno zvyšování procentní sazby pro nemocenské podle délky trvání pracovní neschopnosti. V roce 2010 byla zavedena jednotná sazba nemocenského pro celou dobu trvání pracovní neschopnosti ve výši 60 %. Toto původně jednoleté opatření bude platit trvale. Výše nemocenského činí 60 % redukovaného denního vyměřovacího základu. U ostatních dávek se od 1. 1. 2011 procentní sazby nemění, tedy u peněžité pomoci v mateřství bude činit procentní sazba 70 % a u ošetřovného 60 %.

➤ **Poskytování nemocenského až od 22. kalendářního dne pracovní neschopnosti**

Nemocenské bude poskytováno až od 22. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti. Prodlužuje se období, po které zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci náhradu mzdy podle zákoníku práce ze 14 na 21 kalendářních dnů.

➤ **Výše dávek nemocenského pojištění v souvislosti se zvýšením redukčních hranic**

Dávky se počítají z denního vyměřovacího základu, který se zjistí tak, že započitatelný příjem zúčtovaný zaměstnanci v rozhodném období (zpravidla období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla sociální událost) se dělí počtem „započitatelných“ kalendářních dnů připadajících na toto rozhodné období.

Takto stanovený průměrný denní příjem se upravuje (redukuje) pomocí tří redukčních hranic.

V roce 2011 činila 1. redukční hranice činí 825 Kč, 2. redukční hranice činí 1 237 Kč, 3. redukční hranice činí 2 474 Kč.

V roce 2012 činí 1. redukční hranice činí 838 Kč, 2. redukční hranice činí 1 257 Kč, 3. redukční hranice činí 2 514 Kč.

➤ **Nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných a zahraničních zaměstnanců**

U osob samostatně výdělečně činných a zahraničních zaměstnanců došlo od 1.1.2011 ke zvýšení sazby pojistného na nemocenské pojištění z 1,4 % na 2,3 %. Tato sazba zůstává platná i pro rok 2012 dle zákona č.364/2011 Sb.

Účast OSVČ na nemocenském pojištění je dobrovolná a vzniká na základě přihlášky k nemocenskému pojištění a zaplacením pojistného na nemocenské pojištění. Od 1. 1. 2012 činí pro OSVČ minimální měsíční vyměřovací základ, který si může OSVČ určit pro placení pojistného na nemocenské pojištění 5 000 Kč a při sazbě pojistného 2,3 % činí minimální pojistné za kalendářní měsíc 115 Kč.

OSVČ má nárok na nemocenské až od 22. dne trvání pracovní neschopnosti.

Další zásadní změnou pro rok 2011 pro nemocensky pojištěné OSVČ je, že v situaci, kdy je jejich samostatná výdělečná činnost vedlejší (např. z důvodu, že jim byl přiznán starobní důchod) a současně se daná osoba přihlásí k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění, mění se od 1. 1. 2011 její výkon samostatné výdělečné činnosti na hlavní. Tato OSVČ je tedy povinna platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění alespoň v minimální výši, nebo podle výše dosaženého daňového základu za předchozí kalendářní rok.

Od 1. 1. 2011 je zákonem zajištěna provázanost mezi zálohou na důchodové pojištění a platbou na nemocenské pojištění. V praxi to znamená, že měsíční základ určený platbou pojistného na nemocenské pojištění nemůže být vyšší než měsíční vyměřovací základ, ze kterého byla nebo měla být uhrazena záloha na důchodové pojištění v tomto měsíci.

Dobrovolně účastní nemocenského pojištění mohou být i tzv. zahraniční zaměstnanci, tj. zaměstnanci zaměstnavatele, jehož sídlo je ve státě „nesmluvní cizině“, jsou-li pracovně činní v ČR přímo ve prospěch tohoto zahraničního zaměstnavatele.

➤ **Změna okruhu nemocensky pojištěných osob**

Od 1. 1. 2012 je zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, novelizován zákonem č. 365/2011 Sb. Touto novelou se rozšiřuje okruh nemocensky pojištěných osob o zaměstnance činné na základě dohody o provedení práce a o další osoby uvedené v § 5 písm. a) v bodech 16-20.

U zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce vzniká povinná účast na nemocenském pojištění, pokud splňuje dvě podmínky, a to:

- výkon práce na území ČR a
- v kalendářním měsíci, v němž dohoda o provedení práce trvá, dosáhl započitatelného příjmu v částce vyšší než 10 000 Kč.